

La Femosa

Revista d'opinió i informació local | ARTESA DE LLEIDA, novembre-desembre de 2004 | núm. 213

Consell de redacció

Felip Domènech i Costafreda
Josep Gallart i Fernández
Francesc Gallart i Fernández
Lluís Gil i Fontanet
Ricard Pons i Pico
Maria Serra i Domènech
Ramon Serra i Batlle
Eulàlia Solà i Miró

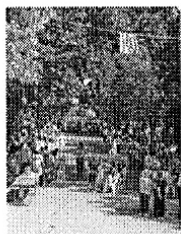
Col·laboradors

Alternativa Ecologista d'Artesa
Juanjo Ardanuy
Cèlia Argilès i Andrés
Alba Bosch i Pijuan
Adolf Costafreda i Castillo
Neus Falcó i Manonelles
Laura Farran i Botargues
Lluís Gil i Fontanet
Laura Gallart Bonastra
Felip Gallart i Fernández
Josep Gallart i Fernández
Jaume Liarte i Montserrat
Yolanda Liarte Teixidó
Miquel Àngel Navarro
Jordi Niubó i Nosas
Joan Ramon París i Oró
Ramon Serra i Batlle
Carme Sirvent i Garcia
Eulàlia Solà i Miró
Josep Ramon Solé Gallart

Fotògraf

Ramon Serra i Batlle

Ambient de la
festa de les
cassoles de
l'Onze de
Setembre

Els articles que apareixen a les
planes de La Femosa reflecteixen
únicament l'opinió de llurs signants.

2a. època.
Dipòsit Legal:
L-264-1981.

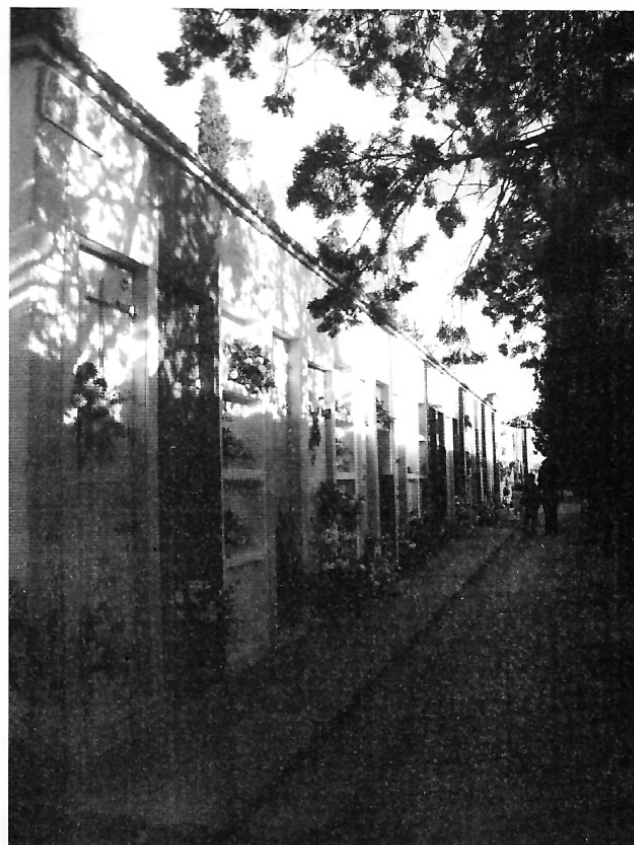
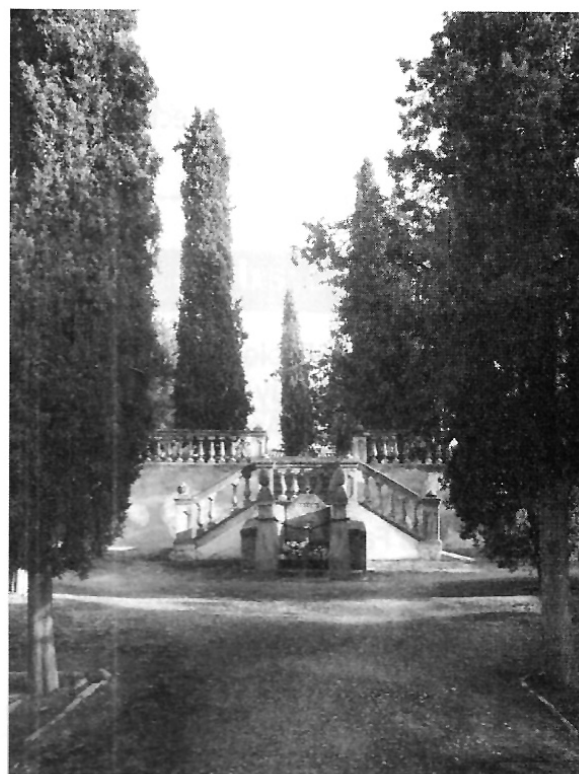
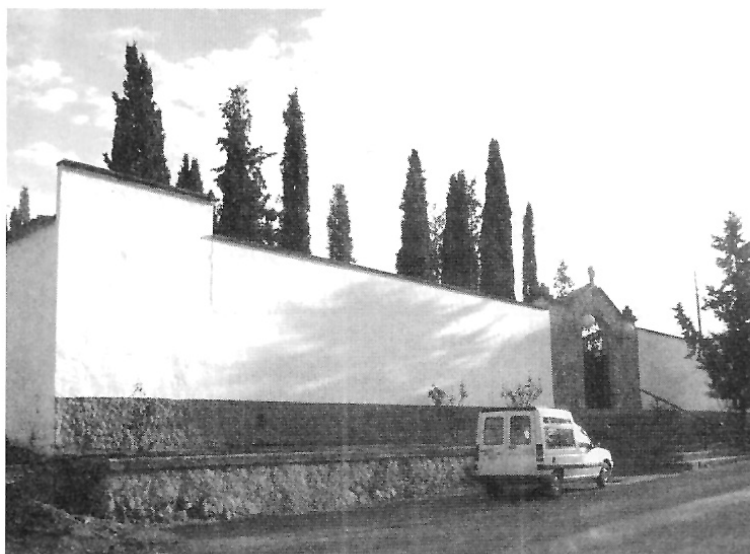
Índex

El Reportatge	4
	<i>Josep Gallart</i>
Pòrtic	5
Actualitat Artesenca	6
	<i>Cèlia Argilès</i>
Imatges de l'Actualitat Artesenca	9
	<i>Ramon Serra</i>
La cuina d'abans	12
	<i>Adolf Costafreda</i>
Reflexionem?	13
	<i>Alba Bosch</i>
El GRA informa	13
Mots encreuats	14
	<i>M. A. Navarro</i>
Fa trenta anys que tinc vint anys	15
L'equip de futbol femení ataca..	16
Festa de les cassoles	18
	<i>Ramon Serra</i>
Els primers pobladors...	21
I el civisme, on és?	23
	<i>Laura Farran</i>
Artesa també és del Barça	24
	<i>Laura Gallert</i>
Sentit d'estat	25
	<i>Felip II</i>
El català, llengua pròpia	28
	<i>Laia Solà</i>
Història d'una petita història (IV)	29
	<i>Adolf Costafreda</i>
Visita de Joan Oró a Artesa... (I)	33
	<i>Josep Gallart</i>

EL REPORTATGE

El cementiri per Tots Sants

Josep Gallart

PÒRTIC

El dia 25 de novembre se celebrà a tot el planeta el Dia Internacional per a l'eliminació de la violència contra les dones. Aquesta diada va estar instituïda per les Nacions Unides per sensibilitzar tot el món contra una de les formes més menyspreables de violència que, lamentablement, esdevenen arreu: la violència de gènere.

Les estadístiques parlen per elles mateixes. Segons les estimacions oficials 1'8 milions de ciutadanes de l'estat espanyol pateixen alguna forma de maltractament o d'agressió. Un total de 30.328 denúncies presentades aquest any per dones que viuen el calvari d'ésser vexades, sovint per aquells que més les haurien d'estimar. Tot plegat conforma un panorama esfereïdor i, el pitjor de tot, massa sovint la víctima no troba la protecció convenient de les lleis i de les institucions que han de vetllar per la seguretat dels ciutadans: un total de 61 dones han estat assassinades per les seves parelles o exparelles a l'estat espanyol.

És intolerable que això continuï esdevenint. Cada forma de violència exercida impunement contra qualsevol persona és un acte menyspreable que ens afecta a tots. Cada forma de dominació que anul·la l'autonomia i la llibertat d'algú, sigui en l'àmbit que sigui, hauria de perseguir-se i castigar-se convenientment. Cada assassinat és una derrota del nostre sistema, que no sap trobar una forma per acabar amb tan intolerable pràctica.

Cal, és urgent, promoure mesures contra la violència de gènere. Cal sensibilitzar-nos, tots plegats, per aturar aquesta barbàrie i garantir la seguretat i la plena llibertat de les dones en tots els àmbits, però sobretot en l'àmbit domèstic. Cal vetllar per totes i cada una de les dones que pateixen la violència i l'agressió en la seva dignitat personal i en la seva llibertat. Cal enterrar per sempre les restes d'una educació masclista que està rere la majoria d'agressions. Contra la violència de gènere, tolerància zero.

ACTUALITAT

Cèlia Argilés

ARTESENCA

REVELLA DEL CLUB DE FUTBOL

El divendres dia 10 de setembre, el Club de Futbol d'Artesa de Lleida, va organitzar una revetlla a la Plaça Major.

La música la va posar la discomòbil local *TeTe Productions*, i fins ben avançada la matinada es va poder ballar, menjar coca i cava.

11 DE SETEMBRE - CONCURS DE CASSOLES

La Diada Nacional de Catalunya, se celebra al nostre municipi amb un aplec al Passeig del Cementiri, amb el tradicional concurs de cassoles de tros, que enguany celebrava la 26ena. edició, i on cada colla cuina la seva pròpia cassola de tros.

L'assistència i participació a aquest acte és massiva, prop de 700 persones ens reunim al Passeig, on té lloc l'acte central de la Diada.

Enguany, la jornada es va iniciar amb la *Viena Invitació de Bitlles*, que va organitzar el Club de Bitlles, i al llarg de la qual va tenir lloc un esmorzar popular.

Després del dinar, una xaranga va animar i ambientar si cal, una mica més la festa, i va tenir lloc, amb molt poca concurrència, una *Manifestació en favor de la Independència dels Països Catalans*.

Durant tota la tarda, hi va haver portes obertes a les Piscines Municipals, i la festa va acabar a la Sala de la Llar del Poble, amb l'actuació del grup de percussió local FESTA'M-TAM, seguit de la projecció de la pel·lícula de cinema *EL PRINCIPE Y YO*. Al llarg de l'actuació del grup FESTA'M-TAM, es van lliurar els premis del concurs de Cassoles.

ACTUACIÓ D'UN CIRC AL MUNICIPI

El primer cap de setmana d'octubre, el *Cirque*

de France va arribar al municipi, amb la finalitat de distreure els veïns.

La carpa del circ va quedar instal·lada al recinte polisportiu, i durant el matí del dissabte dia 2 d'octubre, van recórrer els carrers del municipi anunciant l'espectacle que durant la tarda la gent podria presenciar.

OBRES A LA PLACA DE L'ESGLÉSIA

Durant el mes d'octubre es van dur a terme les obres de construcció d'una rampa a l'església parroquial. Amb aquesta rampa, que ha suposat treure el banc de pedra que hi havia davant de la façana de l'església, s'aconsegueix treure una barrera arquitectònica a aquest edifici i d'aquesta manera facilitar l'accés al seu interior tant de persones amb minusvalia, com de gent gran, cadires de rodes i cotxets infantils.

Aquesta obra ha estat executada i finançada per l'ajuntament.

CORRE-NENS

Durant tot el cap de setmana, dissabte i diumenge, dies 23 i 24 d'octubre, l'associació La Xarxa d'Artesa, va organitzar amb el suport de l'Ajuntament diferents actes que van integrar el córrre-nens 2004.

Els actes van començar dissabte al matí amb un taller de circ per a la mainada al pati de l'escola de la mà de TOT CIRC. Per la tarda, el grup TOT CIRC va dur a terme una original representació del circ, també al pati del col·legi, amb el nom de *HEEYY!!*.

El diumenge al matí, a la Sala de la Llar del Poble va tenir lloc la representació de l'espectacle *EL FLAUTISTA D'HAMELIN*, a càrrec del grup CATACRAC.

El diumenge per la tarda, es va organitzar un concurs de dibuix on una cinquantena d'infants de totes les edats hi van participar. Tot seguit a la Sala de la Llar del Poble, es va projectar la pel·lícula de cinema, *LA VUELTA AL MUNDO EN 80 DIAS*.

LA FESTA DELS JUBILATS A VOTACIÓ

Arran de l'enrenou que va suposar el canvi de la festa en homenatge als jubilats i jubilades, que cada any s'organitza al municipi, i que enguany es va fer per Sant Ramon enlloc de Sant Isidre, l'Ajuntament d'acord amb la Llar de Jubilats i Jubilades, va decidir dur a terme una enquesta per tal que fos la mateixa gent jubilada qui escollís la festa.

La votació, va tenir lloc el dia 17 d'octubre i, el resultat va estar per molta majoria, Sant Isidre, dia 15 de maig.

XERRADA-TALLER SOBRE SABONS FETS A CASA

El dia 22 d'octubre a l'allotjament dels temporers, ubicat al carrer Mestre Ginera, es va procedir a fer una recollida d'olis usats, que va anar seguida sobre una xerrada-taller per a confeccionar sabons.

En aquest cas, a banda de parlar de l'ús d'aquest tipus de sabó per a rentar roba, es van confeccionar altres tipus de sabons, que es poden fer aprofitant aquest oli, com són els sabons per tenir cura del cos i de la cara: Exfoliants, acné...

Aquest acte, obert a tothom i gratuït, va estar organitzat per l'Alternativa Ecologista d'Artesa de Lleida i al mateix hi van assistir una vintena de persones.

CASTANYOT 2004

Un any més l'Associació de Joves d'Artesa de Lleida, va organitzar la festa de la castanyada a la nostra vila. Tot i així, hi havia previst un sopar que no va poder fer-se, atès la poca gent que s'hi va apuntar.

La festa, però, va estar força concorreguda de gent jove i va comptar amb les actuacions dels grups: Lords of Pensilvania, Skalivada, High Way i el Séptimo Cielo.

La festa va acabar amb la música del dj. Marc Mateu.

Es de destacar que un d'aquests grups de gent jove és del municipi.

ACTUACIÓ TEATRAL

El dia 6 de novembre a les 10 del vespre, es va representar a la Sala de la Llar del Poble l'obra de teatre *ROMEO I JULIETA*. Aquesta actuació organitzada per l'Ajuntament comptava amb el suport i col·laboració econòmica del Consell Comarcal del Segrià, dins de les anomenades vesprades teatrals que aquest ens duu a terme per tota la comarca del Segrià.

El grup de teatre, encarregat d'aquesta representació fou, l'ACUDIT, del municipi d'Alfarràs.

CURS DE PREVENCIÓ DE RISCOS LABORALS

La Unió de Pagesos en col·laboració amb l'Ajuntament d'Artesa de Lleida, i amb el suport del Servei d'Ocupació de Catalunya, Eurur i Fons Social Europeu, han organitzat un curs de prevenció de riscos laborals, nivell bàsic.

Davant l'obligatorietat de disposar del corresponent document que acrediti la realització d'aquest curs, per tal de disminuir els riscos laborals, l'assistència ha estat tan massiva que s'ha fet necessari organitzar un segon curs. El primer curs es farà a la Sala d'Actes de Casa la Vila, i abarcarà des del dia 8 de novembre al 13 de desembre. El segon curs es farà a inicis del 2005.

ESPECTACLE DE XARXA

El dia 21 de novembre, a la Sala de la Llar del Poble, el MAG LARI, va oferir el seu espectacle *MÀGIACADABRA*, dins de la programació establerta pel grup local de Xarxa durant el curs escolar 2004-2005. Fou un espectacle de màgia i rialles, on grans i petits van gaudir d'una bona estona.

APROVACIÓ INICIAL DEL PRESSUPOST MUNICIPAL PER A L'ANY 2005

El ple de l'Ajuntament a la sessió del dia 24 de novembre, va aprovar inicialment el pressupost per a l'any 2005, el qual importa un total de 1.157.000 euros.

El pressupost per a l'any vinent preveu les següents inversions:

451	630	1a. Fase arranament Llar del Poble	240000
511	600	Adquisició vials públics carrer Escoles i St. Ramon	50000
511	600	Pavimentació voreres tram sud carrer Castell	60000
441	600	Clavegueram carrer Escoles tram Nord	85000
451	620	Adaptació banda sonora cinema Llar del Poble	5200
TOTAL CAPITOL 6 (INVERSIONS)			440200

Per poder fer front a aquestes despeses del pressupost, a banda dels recursos ordinaris, es preveu concertar un crèdit per import de 160.000 euros. El pressupost fou aprovat amb els vots a favor del 6 regidors de l'equip de govern (PSC-EA) i el vot en contra dels 3 regidors de l'oposició (CiU).

PROGRAMACIÓ D'ACTIVITATS A LA SALA DE LA LLAR DEL POBLE DELS MESOS: OCTUBRE, NOVEMBRE I DESEMBRE

DIA	TÍTOL DE LA PEL·LÍCULA
3 d'octubre	YO, ROBOT
10 d'octubre	CONFESIONES DE UNA MENTE PELIGROSA
12 d'octubre	EL REY ARTURO
17 d'octubre	LA VECINA DE AL LADO
24 d'octubre	LA VUELTA AL MUNDO EN 80 DIAS
31 d'octubre	CATWOMAN
1 de novembre	WHALE RIDER
7 de novembre	LA SOMBRA DE UN SECUESTRO
14 de novembre	CUESTION DE PELOTAS
20 de novembre	NEGOCIOS OCULTOS
28 de novembre	GARFIELD
5 de desembre	EL ALAMO
6 de desembre	MAMA A LA FUERZA
8 de desembre	PISANDO FUERTE
12 de desembre	KM.666 DESVIO AL INFIERNO
18 i 19 de desembre	ACTES DIVERSOS PER LA MARATO DE TV3, ORGANITZAT PER COL·LECTIUS D'ARTESA

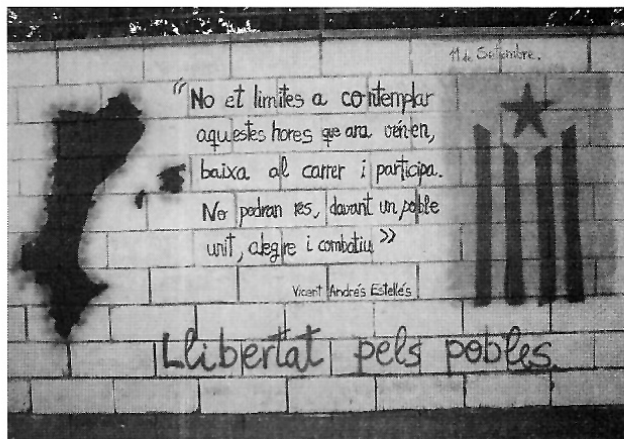
IMATGES de

Ramon Serra

l'Actualitat Artesenca

Revetlla del Club de Futbol Artesa

Mural de l'Onze de Setembre

Banderes de l'Onze de Setembre

Jurat del concurs de cassoles

Manifestació en favor de la independència

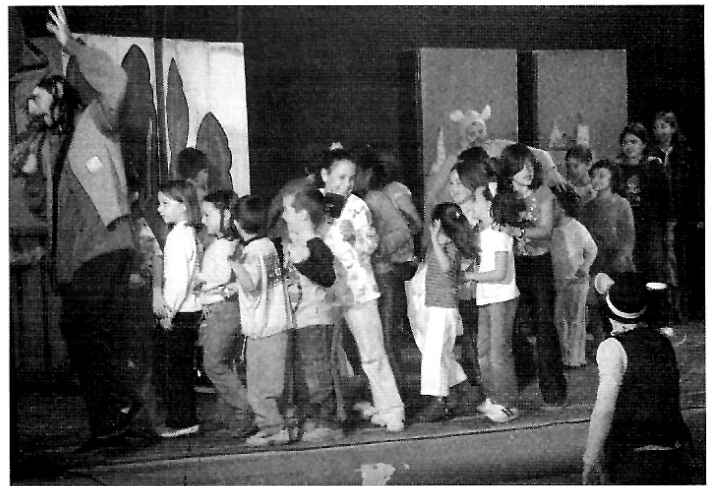
Actuació del grup FESTA'M-TAM

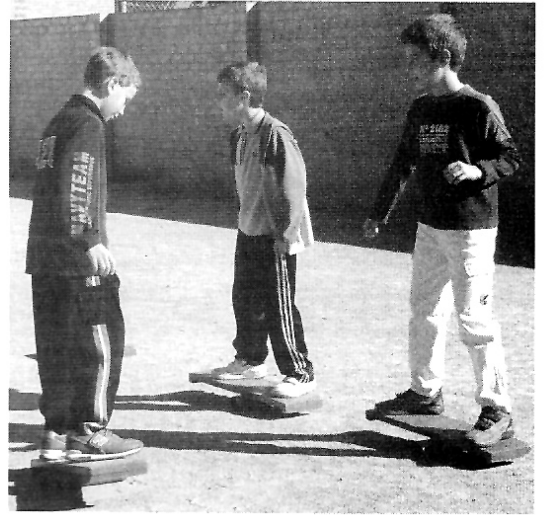
Envelat i animals del Cirque de France

Obres a la plaça de l'església

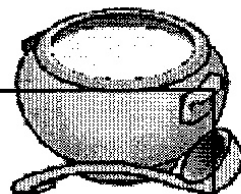
El Flautista d'Hamelin del grup Catacrac

Taller de circ del grup Tot Circ

LA CUINA D'ABANS

Adolf Costafreda

PANADONS

Ingredients: Pasta de fer pa, ous, espinacs, panses, sal i oli.

De la mateixa pasta amb que es feia el pa, se'n separava la part que es cregués necessària, s'amorosia amb un parells o més d'ou (segons la quantitat de pasta) i la tornàvem a pastar. Un cop pastada, es feia com una mena de croquetes, o panets, les quals es deixaven reposar. A part, fregien els espinacs, quan estaven a mig fregir, hi posaven les panses i s'acaba de fregir bé. Quan tenia el sofregit fet, s'agafaven les croquetes de pasta i amb un rodets s'estenien, donant-los-hi una forma llargaruda, s'hi posava un parell o tres de cullerades d'espinacs i panses en un costat i llavors amb l'altre es cobrien. Amb una forquilla s'aplanava els extrems, enganxant la pasta i donant al panadó la forma de mitja lluna. Aquesta panadons, llavors es fregien. Hi havia gent que els coïen al forn. Es podien fer de les dues maneres.

COCA DE 24 OUS

Ingredients: 24 ous, una mica d'aigua amb saliantra i matafaluga, una copeta de moscatell, sucre i la pasta de fer pa. Es coïa al forn.

COQUES DOLCES

Ingredients: farina, ous, sucre, matafaluga o un raquet d'anís, una mica de ren.

Normalment s'aprofitava la pasta de fer pa (quan es pastava a casa), que no era res més que la farina pastada amb aigua, amb la sal i el llevat corresponent. Abans de portar-la al forn es reservava la quantitat que hom pensava emprar. Aquesta pasta s'adobava amb ous, una mica de sucre i un rajolinet d'anís o de matafaluga i es deixava fer bona. Mentre s'enfornava i es coïa el pa, sobre un tallador de fusta s'estirava la pasta i es feia una coca tan llarga i ampla com el tallador. Abans d'enfornar, s'ensucrava per sobre.

Com que aquesta mena de coques es feien quan es pastava, i la coca s'aprofitava per les postres de la festa major o d'altres festes assenyalsades, servien igual si es feien a la vigília o tres o quatre dies abans.

COQUES DE TALLADOR (Dolces o salades)

Aquestes coques es feien amb la mateixa pasta que es feia el pa: Quan es volia fer coques, es reservava una mica de pasta: La pasta s'estenia sobre un tallador; quan era estesa s'hi posava per sobre sucre i un raig d'oli i s'enfornava. Al temps dels codonys podia posar codony tallat prim i sucre.

Les coques salades es feien igual: s'hi posava pebrot i albergínia escalivats o amb samfaina i, o bé arengada, llonganissa o el que es volgués.

LA MONA DE PASQUA.

Ingredients: farina, ous, sucre, anís, l'aigua de la matafaluga i la saliantra i una mica de llevat.

Un cop tot pastat es deixava reposar fins que la pasta pujava. Un cop la pasta ja era bona es feia la mona i s'hi posaven els ous durs amb la decoració tradicional; s'ensucrava per sobre i es portava al forn a coure.

Els ous, un per cada any que tenia el fillol, es pintaven amb peles de ceba posades a l'aigua al fer-los durs.

REFLEXIONEM?

Alba Bosch i Pijuan

Prejudicis

Constantment els mitjans de comunicació ens posen al dia de les tantes atrocitats que ocorren al nostre voltant. I cada vegada es van repetint més les mateixes funcions, com per exemple la de violència de gènere a càrrec d'algú *que semblava tan bon home*, segons els seus veïns. Oi tant si era bon home! Segurament que treballava en una prestigiosa empresa, vestia amb americana i corbata, però, quan arribava a casa, es dedicava a estovar la dona a qui va dir *fins que la mort ens separi*. Efectivament, la mort els va separar: una cap al cementiri i l'altre cap a la presó. De fet, ella ja feia temps que era morta a causa de les bufetades i els insults que el seu home li clavava com punyalades. Tot plegat, com una injecció letal. Alguns potser es preguntaven *per què callava la dona?*. Potser callava perquè estava amenaçada de mort. O potser perquè ningú ho hagués pensat que aquell home era capaç de matar una mosca.

El cas més curiós és que a l'assassí, aquell que *semblava tan bon noi*, només li acaben caient

quatre dies a la garjola, i, després, cap al carrer, com un gos violent sense morrió. El que fan falta són més remeis i no tants càstigs inútils.

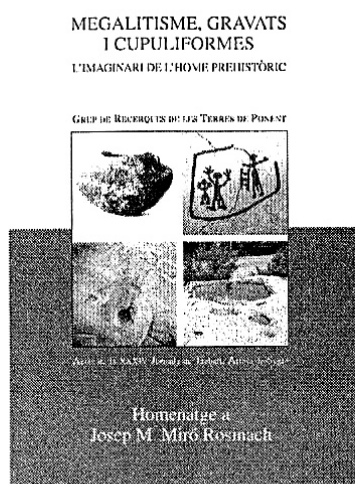
Però això no és tot, de coses al món en passen moltes més. Posem un altre cas, el de la família aparentment exemplar. Es tracta d'uns pares que ho han donat tot al seu fill: educació als centres de més prestigi, roba cara, cotxe nou de trinca i una paga que el nen ha utilitzat per adquirir pastilles i vendre-les en aquelles discoteques on es mou gent *que semblen tan bons nois*.

I així podria seguir explicant mil-i-una històries de violadors, lladres o estafadors *que semblaven tan bones persones*. Tot i així seguim titllant de delinqüents persones que ni tan sols coneixem, només perquè van mal vestits, pel pentinat que porten o perquè tenen unes idees diferents a les nostres.

Potser ja és hora d'aparcar els prejudicis i d'aprendre a jutjar correctament les persones.

EL GRUP DE RECERQUES ARQUEOLÒGIQUES INFORMA

El passat 12 de novembre, els membres del **Grup de Recerques Arqueològiques La Femosa** vam participar a la **XXXV Jornada de Treball del Grup de Recerques de les Terres de Ponent**, que es va celebrar a Verdú, i en la qual es va homenatjar a en Ramon Boleda, membre del Grup des de la seva fundació i destacat estudiós de Verdú. En aquesta jornada vam presentar un estudi sobre els materials arqueològics recollits fa uns anys en els jaciments neolítics de la *Torre*

del Garrell i que es guarden al museu d'Artesa. L'estudi serà publicat a les actes d'aquesta jornada de treball, que sortiran al carrer l'any vinent.

Així mateix, a les *actes de la XXXIV Jornada de Treball d'aquest Grup*, celebrada a Artesa de Segre, sota el títol *Megalitisme, gravats i cupuliformes, l'imaginari de l'home prehistòric*, s'hi publica un article sobre *les Cadolles*, signat per diversos membres del nostre grup.

M
O

ENCREUATS

S

M. A. Navarro

Solucions a la pàgina 34

HORITZONTALS: 1. Coníferes com el xiprer. 2. Que ven oli. Crit de dolor. El primer de la numeració. 3. Persona que és ben rebuda. 4. Nom de consonant. Al revés, ets i (...). Dirigeix l'oració mahometana. 5. Al revés, les seves fulles són molt oloroses. Al revés, nota musical. Repetit, unitat d'informació. 6. Cinquanta. Vocal repetida. Tibin, dilatin. 7. Demanar amb insistència. Natural de Gascunya, al revés. 8. Lloc de refugi. Al revés, relatiu a l'Altai, serra d'Àsia. 9. Prendre el poder. Unió Meridional. 10. Part material, persona. Sentit corporal. Veto, oposició. 11. Article. Pondre ous (els peixos). No vestit. 12. Consonants consecutives. Que decapa.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2						■					■	
3												
4				■				■				
5							■			■		
6		■			■							
7							■					
8	■					■						
9									■			■
10				■					■			
11			■							■		
12			■									■

VERTICALS

1. Família de músics italians. Ferro i carboni. 2. Doctor de la llei mahometana. Ciutat italiana. 3. Fragments de pedra picada. 4. La figura monàrquica. Diàfan, net. Front Dretà. 5. Al revés, rude, no suau. Que sent alegria. 6. Consonant que pluralitza. Al revés, tregui una part. Escarransit, raquític. 7. Un dels anomenats bàrbars. Consonant. Cassó, casseroles. 8. Material hereditari. Al revés, que ama la seva pàtria. 9. Posa en codi. Déu del sol egipci. 10. Al revés, estat africà. Cinc de consecutives. Nord. 11. La segona. D'una forma radial. 12. Certa classe d'ocells dels passeriformes. Pronom personal.

FA TRENTA ANYS QUE TINC VINT ANYS

El dia 9 d'octubre passat el grup de dones i homes nascuts l'any 1954 es van reunir per celebrar la commemoració del seu 50è aniversari. A aquesta trobada, hi foren convidades totes les persones que celebren enguany aquesta efemèride que van néixer, que hi van viure o que hi viuen actualment, a Artesa. La festa, que es va celebrar al poble, va consistir en:

- Visita a Casa de la Vila, on van ser rebuts per l'alcalde, Sr. Ricard Pons.
- Visita a l'església on el mossèn Joan Torrelles els hi va fer una breu història del monument.
- Visita a la Vileta
- Visita a les escoles
- Visita al dipòsit vell

records de l'esdeveniment, entre ells un llibre confeccionat expressament en record del mig segle de vida dels celebrants, que recull, també, els esdeveniments més importants de l'any 1954 i de la història del poble.

Fou una jornada de retrobament molt entranyable i plena de records.

La festa, a la qual hi van participar unes 40 persones, entre celebrants i acompanyants, va acabar amb un dinar de germanor al restaurant la Barretina, que va fer les delícies dels assistents, tant per l'esquitesa de la cuina, com per l'esmerat servei del personal. En el decurs del dinar es varen lliurar diversos

L'EQUIP DE FUTBOL FEMENÍ ATACA DE NOU

Després d'una dura i llarga temporada 2003/04, l'equip femení del C. F. Artesa de Lleida, ataca de nou amb renovació de fitxatges.

Aquest any només participem a la lliga 6 equips, ja que l'A.E.M. va pujar de categoria i, els equips del Tàrrega i la Penya Fragatina es van retirar. Com podeu observar, cada cop hi ha menys equips.

QUE VAM FER L'ANY PASSAT?

Després d'una crisi de novatades sofertes en la primera volta, vam poder aconseguir un empat en l'últim partit abans de Nadal.

Després de les vacances de Nadal, va semblar que menjar torrons i polvorons hagués afectat el nostre rendiment, perquè no va ser fins que vàrem digerir ben digerides totes les menjades nadalenes que vàrem reaccionar i ens vàrem posar fortes.

Vàrem quedar, finalment, en 7è lloc de la classificació, amb 11 punts, en una competició en què només hi participàvem 9 equips.

RESULTATS OBTINGUTS

PRIMERA VOLTA				SEGONA VOLTA			
C.F. Artesa	1	C.F. Tàrrega	7	C.F. Tàrrega	2	C.F. Artesa	0
C.D. Linyola	5	C.F. Artesa	1	C.F. Artesa	1	C.D. Linyola	3
C.F. Artesa	0	C.E. Alfés	4	C.E. Alfés	4	C.F. Artesa	2
S.E. A.E.M.	3	C.F. Artesa	0	C.F. Artesa	0	S.E. A.E.M.	4
C.F. Artesa	0	C.F. Borges-Garrigues	2	C.F. Borges-Garrigues	1	C.F. Artesa	2
C.F. Pardinyes B	4	C.F. Artesa	1	C.F. Artesa	0	C.F. Pardinyes B	1
C.F. Artesa	1	C.F. Penya Fragatina	4	C.F. Penya Fragatina	1	C.F. Artesa	1
E.C. F. Ribpriter	1	C.F. Artesa	1	C.F. Artesa	2	E.C. F. Ribpriter	1

QUI ÉREM

Judit Rosell
Verònica Herrera
Mònica Solé
Mireia Masip
Lourdes Quadrat
Ester Bravo
Cristina Polo

Ivet Domènech
Montse Bonastre
Alba Bosch
Laura Garròs
Laura Olivart
Montserrat Gelonch
Sara Puy

Janet Alvarado
Marta Pagés
Anna Masip
Núria Barberà
Judit Rebull
Judit Besora

AQUESTA TEMPORADA 2004/05

Després de ser criticades i menystingudes, nosaltres, amb dos collons (ovaris), vam decidir continuar amb els mateixos entrenadors, que prou paciència tenen per aguantar-nos, Francesc Castro (*Paco*) i Santi Trullàs. Això va per vosaltres, i moltes gràcies per suportar-nos.

AQUEST ANY SOM:

Després d'una baixa bastant important, la nostra capitana, Ester Bravo, va decidir augmentar la plantilla del C.F. Artesa, Mireia Masip, Ivet Domènech, Janet Alvarado, Mònica Solé, Laura Garròs, Alba Bosch també han estat baixes importants, ens han deixat per motius personals.

ARA QUEDEM

Judit Rosell
Verònica Herrera
Lourdes Quadrat
Laura Olivart
Montserrat Gelonch
Sara Puy
Núria Barberà

Marta Pagés
Anna Masip
Judit Besora
Judit Rosell
Montse Bonastre
Cristina Polo

Amb les incorporacions dels fitxatges:
Olga Besora
Anna Tejada
Marta Aran
Carol Solé
Sònia Simó
Mireia Reig
Lorena Botanch
Dúnia Garret

Esperem que, aquesta temporada que comença, la sort i l'experiència ens ajudin a poder quedar en primer lloc.

Desitgem que la gent continui com ara, és a dir, recolzant-nos els dies de fred o de calor, aguantant derrotes i celebrant victòries. Sense vosaltres l'equip no esta complet.

Gràcies a tots els que seguiu donant suport a l'equip femení i que veniu a veure'ns sempre. No esmentem el nom de cap de vosaltres, perquè no ens voldríem deixar ningú.

VISCAL'ARTESA FEMENÍ I LES MARES QUE ENS VAN PARIR.

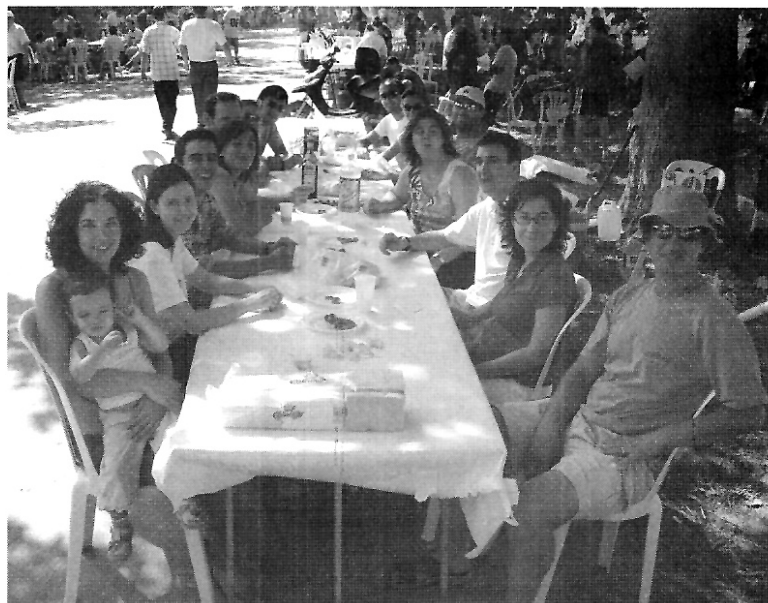

Aspecte del Passeig del Cementiri

La Montserrat amb el guarniment de la cassola

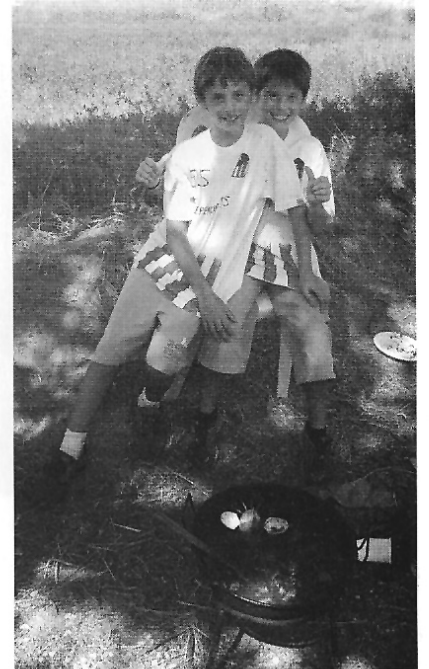

Festa de les cassoles - 11 setembre

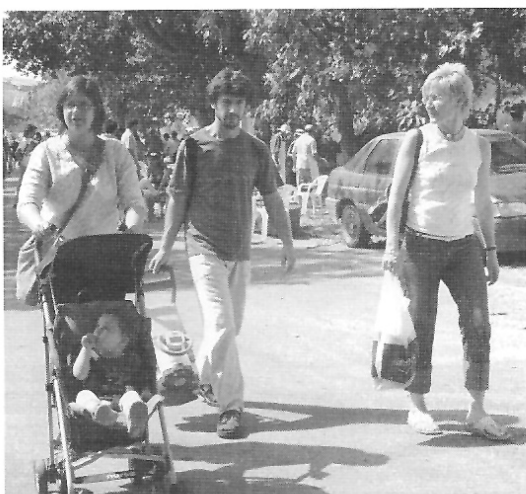

Manifestació en favor de la Independència dels Pobles

Actuació de la xaranga

La televisiva Txell Ané i la seva família

Manifestació en favor de la Independència dels Pobles

ELS PRIMERS POBLADOS DE LA VALL DE LA FEMOSA

Amb motiu dels treballs arqueològics previs a la construcció de la *Línia d'Alta Velocitat Madrid-Barcelona-Frontera Francesa* (tram Lleida-Martorell, subtram Artesa de Lleida-Les Borges Blanques) s'ha aprofundit en el coneixement dels conjunts paleolítics i en les pròpies característiques geomorfològiques dels dipòsits de les terrasses de la Vall de la Femosa, afluent del riu Segre, dels quals ja coneixíem l'existència de materials lítics procedents de recollides superficials.

Les prospeccions arqueològiques realitzades en els jaciments paleolítics de *La Pena*, *La Serreta*, *El Secanet* i la *Gravera de l'Eugeni* (Artesa de Lleida, Puigverd de Lleida i Torregrossa), formen part de la protecció del patrimoni arqueològic, posada en marxa durant el projecte de la infraestructura ferroviària de l'AVE. Com a conseqüència, es va dur a terme una prospecció superficial dels jaciments paleolítics i es procedí a la recollida d'indústria lítica, a l'estudi geomorfològic i a la datació dels nivells de terrasses quaternàries.

El factor històric és un aspecte de gran importància a l'hora d'interpretar el paisatge natural que ha dominat l'entorn en què se situen els jaciments del present estudi. El recorregut històric ens permet conèixer amb més precisió el resultat final d'aquest entorn, transformat completament per l'acció i les activitats de l'home.

La riera de La Femosa, eix del territori, s'ubica en el límit centro-oriental de l'àmplia Depressió de l'Ebre, concretament a la comarca lleidatana del Segrià que banya el riu Segre. Ja des de finals del Pliocè el clima experimentà un refredament progressiu (inici del *Günz*), que ha estat interpretat com una fase prèvia a les glaciacions quaternàries,

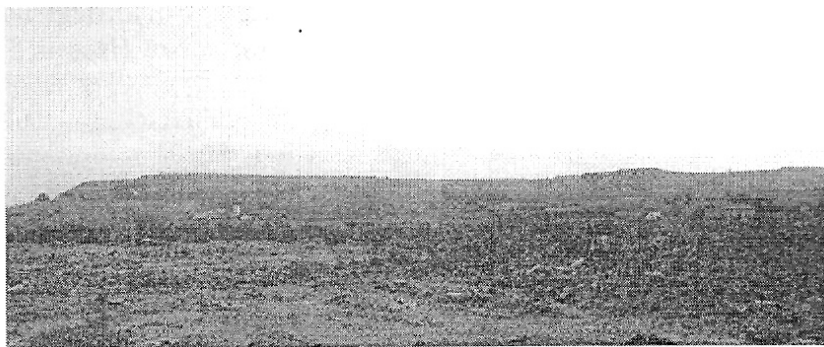
fenòmens que produïren canvis importants a la biosfera, a causa de l'alternança entre períodes càlids i gelats; tot i que en aquesta zona els canvis es relacionen normalment amb la falta o abundància de pluges.

Les condicions climàtiques comencen a suavitzar-se fa uns 150.000-100.000 anys, moment de transició entre el Pleistocè Mitjà i el Pleistocè Superior. En aquest període emmarquem el més antic dels jaciments estudiats, l'anomenat *La Pena*, de finals del Paleolític Inferior. Ràpidament es produeix un significatiu creixement del bosc, concretament de la vegetació frondosa, que ocuparà superfícies anteriorment anegades. La riera de la Femosa seria, segurament, una gran esplanada lleugerament anegada amb un drenatge gairebé escàs cap al Segre, el riu principal. Aquest medi obert i anegat constituïria un important focus d'atracció d'animals herbívors (bisons, cérvols, cavalls, elefants, rinoceronts, etc.), de mamífers de petit tamany, de depredadors (lleons i lleopards) i d'animals carronyers, per exemple hienes. Per les superfícies actuals de *La Pena* i del *Clot del Ballester* deambularien petits grups d'homínids (*homo heidelbergensis*) a la recerca d'aigua i de menjar (animals herbívors caçats, fruits o tuberculs). Els homínids a l'hora d'esquarterar els animals o treballar la fusta feien servir estris de pedra (còdols de roca corniana i quarsites transportades pel riu Segre) tot i que els primers fossin probablement de fusta. Aquestes eines de gran pes i mida, eren pedres colpejades per formar destrals de mà -bifaços-, pics i còdols treballats.

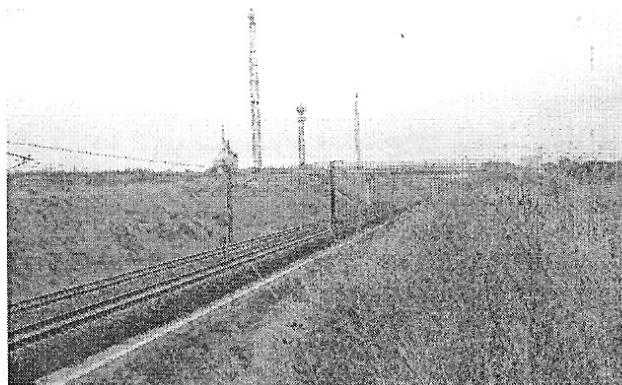
Posteriorment, cap a l'any 38.000 aC., durant el Pleistocè Superior (dates de datació absoluta obtingudes per la *Gravera de l'Eugeni*, similars a la *Serreta*, *El Secanet* i

Les Fonts) es produeix un anivellament climàtic que afavoreix les formacions arbòries. La Femosa és en aquest període un riu de nítida fluïdesa que excavaria el terreny formant una vall encaixada, i deixant en els marges terrasses de sediments antics i vegetació de ribera. Durant aquest període l'home neanderthal (*homo sapiens neanderthalensis*) fa servir tècniques de caça sofisticades i elabora puntes per fer javelines, ganivets i raspadores (per tallar plantes, fusta, descarnar pells, etc.) de petit tamany, elaborats amb sílex de l'entorn de la ribera de La Femosa. L'home neanderthal conviu amb espècies adaptades a un clima molt fred, com rinoceronts peluts, mamuts, bisons, llebres i perdius nivals.

Finalment, les gelades que condicionen l'última glaciació (Würm III i IV), fa uns 20.000-18.000 anys, es produeixen durant el Paleolític Superior, cap a finals del Pleistocè Superior, la qual cosa fa que es passi de l'assentament a l'aire lliure a l'ocupació de coves, és el cas de la *Bauma de la Peixera d'Alfès*. Com a conseqüència d'aquestes condicions climàtiques l'estepa quedarà dominada amb arbrat dispers, bàsicament pi.

La Serra de la Pena i el Secanet foren dos dels jaciments arqueològics del paleolític afectats per les obres de la via del tren de Gran Velocitat

El protagonista de la cultura del Paleolític Superior és l'*homo sapiens sapiens*, espècie que perdura fins als nostres dies.

Els treballs arqueològics de camp, les posteriors investigacions i aquest text han estat realitzats per un equip format per:

Mario López Recio ⁽¹⁾, Jorge Morín de Pablos ⁽¹⁾, Carlos Fernández Calvo ⁽²⁾, José Luis Peña Monné ⁽³⁾, Carlos Sancho Marcén ⁽⁴⁾, M. Laura Cantallops Perelló ⁽¹⁾, Marta Escolà Martínez ⁽¹⁾, Josep Gallart i Fernández ⁽⁵⁾, Fernando Sánchez Hidalgo ⁽¹⁾ i Raquel Velázquez Rayón ⁽¹⁾.

Notes

(1) Departamento de Arqueología y Recursos Culturales. Auditores de Energía y Medio Ambiente, S.A.. Madrid.

(2) Departamento de Medio Natural. Auditores de Energía y Medio Ambiente, S.A. Madrid.

(3) Departamento de Geografía y Ordenación del Territorio. Facultad de Filosofía y Letras. Universidad de Zaragoza.

(4) Departamento de Ciencias de la Tierra. Facultad de Ciencias. Universidad de Zaragoza.

(5) Servei d'Arqueologia.. Generalitat de Catalunya.

I EL CIVISME, ON ÉS?

Laura Farran

Voldria recolzar el to clar de denúncia que es desprèn de l'article *Tot passejant lo gos* de l'Alternativa Ecologista. Com a persona afectada, dia sí i altre també, tinc la desgràcia d'haver de netejar les *caques* que una variada diversitat de gossos té a bé deixar enfront del garatge de casa, situat a l'entorn de l'anomenada *Era de l'Aleix*. D'aquests animals n'hi ha algun de perdut, però la majoria tenen amo i aquests opten per aviar els gossos i que embrutin on els vagi bé mentre que no sigui a casa seva i com que és una zona poc transitada, poden actuar amb total impunitat.

Algunes vegades he atrapat *in fraganti* gossos de procedència coneguda i vaja, a l'intentar advertir l'amo de l'acció tan incívica del seu animal, va ser tota una sorpresa la reacció airada, insultant, d'honor ofès de l'amo, com si qui hagués fet la mala acció fos una servidora, que pel que sembla no tenia dret a queixar-me ja que no era ningú per a limitar la llibertat del seu gos.

També em vaig queixar a l'Ajuntament i vaig treure la impressió que aquestes normatives que afecten a la responsabilitat dels amos envers els seus animals domèstics, neixen mortes perquè un percentatge de gent no respectarà mai, però mai, aquelles lleis que es basen moltes vegades en les bones intencions, en el respecte als altres i en el civisme de la població. Potser només quan hi hagi mesures coercitives o punibles, com la guàrdia urbana de Barcelona que destina alguns agents a vigilar el comportament dels vianants que porten gossos als parcs i els multa quan no compleixen els requisits establerts. Però

en un poble això és impossible i a més no és correcte que siguem nosaltres els qui haguem d'assumir el paper de policies, no faríem altra cosa.

No és aquest l'únic cas d'incivisme, la llista podria ser molt llarga, és curiós com tots nosaltres recordem perfectament quins són els nostres drets, què ofesos ens sentim quan llegim a la premsa o veiem a la televisió atemptats més o menys flagrants contra els drets de les persones, però després en la nostra vida quotidiana no donem importància a la vulneració de normes de convivència basades en el respecte a l'altre com en el cas abans esmentat, en l'ús del tabac, en la conducció...

Ja al 1789 els reunits a l'Assemblea Nacional francesa posaven les bases dels *Drets de l'Home i del Ciutadà*, entre aquests destacava: «*La llibertat consisteix a poder fer tot allò que no faci mal a altri; per tant, l'exercici dels drets naturals de cada home no té altres límits que els que assegurin als altres membres de la societat el gaudi d'aquests mateixos drets. Aquests límits són determinats per la llei*».

ARTESA TAMBÉ ÉS DEL BARÇA

Laura Gallart

Des de fa uns mesos, un grup d'artesencs i artesenesques ens estem movent per tal d'aglutinar tot el barcelonisme del poble. Pensem que a casa nostra hi ha d'haver alguna entitat que aplegui i canalitzi tot aquest sentiment que sentim pels colors del Barça i pel que representen a l'hora de projectar el nostre país.

Pensem que a Artesa hi ha prou gent que gaudeix i pateix amb el devenir diari del nostre club. Altres pobles, molt més petits que el nostre, tenen ja constituïda i en ple funcionament la seva Penya. Ara ha arribat el nostre moment i ens hem proposat tirar endavant aquesta iniciativa que, tot i sorgir sota l'aixopluc del Futbol Club Barcelona, no pretén cap més cosa que aglutinar el grup més nombrós possible de persones del poble, i treballar des d'aquesta nova entitat per la cultura, l'esport i l'associacionisme a Artesa de Lleida.

Però aquesta voluntat que tenim de tirar endavant amb aquesta nova associació del nostre poble, requereix una mica d'ajut en part de tots. Pensem que l'Ajuntament ens hauria de donar suport i facilitar-nos algun espai físic on poder-nos reunir i tirar endavant totes les iniciatives que volem convertir en realitat i, així, enriquir la vida associativa del nostre poble.

A Artesa no anem massa sobrats d'associacions que potenciïn les activitats, ja siguin culturals com esportives. Nosaltres ens hem proposat sumar iniciatives i treballar pel

poble, pel país i pel nostre FC Barcelona. Sabem que són molts a casa nostra que pensen com nosaltres i, per això, des d'aquestes ratlles, volem fer una crida a tothom perquè s'afegeixi a aquest moviment que està naixent a Artesa. Tots hi sereu ben trobats i sabem que, entre tots farem pinya i aconseguirem les fites que tenim a hores d'ara a la ment i que traslladarem ben aviat a tots els nostres veïns i amics.

També voldríem que el consistori del nostre poble s'impliqués una mica amb nosaltres. Pensem que tot el que es fa a Artesa ha

d'anar en benefici dels artesencs, i en aquesta tasca, el nostre ajuntament ha d'estar a la vara dels seus vilatans. Estem segurs que podrem comptar amb aquesta ajuda i que, entre tots tirarem endavant.

Aquest és un any en què el nostre FC Barcelona l'està afrontant amb il·lusió. Els resultats acompanyen i com molt bé diu el nostre president, Joan Laporta, aquest equip podria fer història.

Tant de bo sigui així i que al final de la temporada puguem celebrar algun títol que ens porti a enfortir, encara més, la nostra autoestima.

Visca Artesa!!

Visca el Barça!!

SENTIT D'ESTAT

Felip II

Durant es dies següents a l'11 de Setembre vaig llegir en diversos diaris que la recent celebració de la Diada Nacional de Catalunya havia tingut, com a tret certament diferencial respecte d'altres anys, un cert sentit d'estat.

Així per l'escenificació realitzada, després de les polèmiques i opinions contrastades en els dies i setmanes abans del dia, els actes realitzats tenien un contingut molt més solemne i diferenciat respecte dels anys anteriors. Personalment crec que la tria de les cançons que van interpretar tant en Serrat com en Llach era força adient per a l'ocasió, deixant això sí de banda les preferències de cadascú.

Per una altra banda es va continuar realitzant l'ofrena a l'estàtua d'en Rafel de Casanovas, tot i que els del PP van deixar d'anar-hi. Ja és casualitat que el primer any que no hi van seguir quan ha deixat de manar Convergència a la Generalitat; no voldria pensar que ja els va bé volent entrar en la dialèctica de sentir-se molt agreujats per la situació al país i esdevenir els grans màrtirs de la pàtria. De fet el dipòsit de flors és un homenatge que gairebé sempre esdevé espontani després d'alguna mort, sobretot si ha estat a conseqüència d'atemptats. En aquest cas havia esdevingut gairebé l'únic acte continuat des de fa molt de temps. Les paraules posteriors de Fraga sobre el tema, evidentment retraten el concepte que té ell de respecte vers els altres ciutadans i la seva idea de democràcia.

Així mateix va causar enrenou a Catalunya la polèmica inicial sobre la presència dels Mossos d'Esquadra en una desfilada que a la fi fou només una presència estàtica en formació i salutació a les màximes autoritats del país. I, precisament, aquesta presència d'un element que es pot assimilar a les forces militars, és el que li ha donat aquest caràcter de més semblança amb el funcionament d'un estat normalitzat.

L'origen d'aquesta idea podríem trobar-la que l'estat actual, segons els teòrics de la ciència política, apareix quan aquest aconsegueix el monopoli de la força, quan amb un exèrcit i una policia pagades entre tots els ciutadans s'executen les decisions preses per la màxima autoritat del país, tant de cara a defensar els ciutadans de les agressions exteriors com de cara a impartir justícia i protegir de la delinqüència.

Per això la presència de la força pública o forces d'ordre (ja les paraules que les defineixen denoten el seu origen) fa que qualsevol cerimònia esdevingui més solemne i en aquest cas semblava com si fos amb molt més contingut. Però no hauríem d'oblidar que aquesta és una concepció que ja té més de 400 anys d'història i potser en això també ens hauríem de posar al dia.

Malgrat que li pesi a la indústria armamentística, els exèrcits són institucions gairebé incompatibles amb el pacifisme i que de gens van servir per a evitar els atemptats de l'11-M. El descrèdit en què es mouen fa que any rera any els sigui més difícil cobrir les places dels soldats professionals, de tal manera que l'estat Espanyol hagi hagut d'obrir les seves portes als estrangers, doncs pel que sembla els joves de les Espanyes ja no se senten identificats amb les idees de pàtria comuna, honor, valor. Ara quan el Ministeri de Defensa publicita les bondats de la incorporació a l'exèrcit ja no parla de la unitat de la pàtria, ni del sacrifici pel bé de la supervivència de l'estat, sinó que ofereix la possibilitat d'estudiar una carrera, conèixer món o tenir una feina segura.

De l'obstinació de J.M. Aznar a posar-nos al mig d'una guerra sense cap mena de justificació, va servir perquè el moviment a favor de la pau assolís un ressò importantíssim, encara més justificat després dels atemptes de l'11-M. Sovint s'argumenta a favor de la pervivència

de l'exèrcit i de les seves virtuts en el cas de catàstrofes i calamitats, però per això no cal emprar ni un euro en armament. Ni cal comprar avions ultramoderns que valen milers de milions d'euros i dels quals tots, els polítics els primers, ens sentirem la mar de feliços si els hem de desballestar sense haver-los fet anar.

Ara, plenament integrats en l'OTAN, valdria més deixar només com a força militar la que ha de formar part d'aquesta organització i esmerçar els diners estalviats a tenir una policia que realment pogués fer front a la delinqüència organitzada que està trobat en aquest estat un autèntic paradís, o bé fer tasques de prevenció de la violència domèstica o de trànsit.

Als temps que corren, tots els ciutadans, començant per un recent expresident hauríem

de tenir prou clar que l'anomenada *diplomàcia de les canyoneres*, ara modernitzada amb la diplomàcia dels míssils ha de passar a la història per sempre més. Les organitzacions internacionals, començant per l'ONU, han d'assolir realment el seu rol de guardianes de la pau mundial.

I al país en el qual la sanitat té immenses llistes d'espera, on els nens i joves reben en educació molt menys diners que la mitjana dels estats de l'entorn, però per contra, moltes més calories i més hores de televisió, certament no ens cal ni un fusell, ni un tanc ni un avió que en un moment donat es pugui girar contra nosaltres o que serveixi per imposar en qualsevol racó de món ni la nostra religió, ni la nostra cuina, ni la nostra forma de governar-nos.

COL·LOCACIÓ DE SANT MIQUEL A LA FAÇANA DE L'ESGLÉSIA

El diumenge dia 26 de setembre, es va procedir a la col·locació de la imatge de Sant Miquel a la façana de l'església parroquial d'Artesa. Aquesta imatge, que és una rèplica de l'original que es guarda a l'interior de l'església, ha estat realitzada amb gran maestria, interpretant el model original, per Ramon Solé, restaurador de Tèrmens, la despesa de la qual ha anat a càrrec de la parròquia d'Artesa.

EL CATALÀ, LENGUA PRÒPIA

Laia Solà

Malgrat que el **reconeixement del català a Europa** ja és un fet que ens honora, l'ús social de la llengua no passa pas per un moment gaire falaguer. Les darreres declaracions de IEC (Institut d'Estudis Catalans) recorden, un cop més, la seva precarietat com a vehicle de comunicació habitual. Mentre els científics fan aquests declaracions, els polítics del PP no perden ocasió per posar-li un peu al coll instant el govern del PSOE a presentar dues traduccions de la constitució europea en català i valencià, com si fossin llengües diferents. Finalment, la certificació del govern central, avalant la unitat de la llengua, ha posat les coses al seu lloc. Per què cal polemitzar sobre un tema que qualsevol alumne de l'ESO ha estudiat a l'aula en parlar de les varietats dialectals de la llengua catalana? Per què s'imposa la rauxa abans dels raonament? Es ben cert que la llengua només és una part de la cultura d'una comunitat, però una part molt important. Com diu M. Siguan a *L'Europa de les llengües*:

"La llengua no és sols un sistema de signes per expressar i comunicar el pensament. Cada llengua és, en alguna mesura, l'expressió de la cultura d'un grup humà i l'instrument que utilitzen els seus membres per comunicar-se. La llengua uneix els seus parlants, es converteix en símbol de la identitat col·lectiva i es carrega de valors afectius" (1)

Aquestes paraules són prou eloqüents: ...*la llengua uneix els seus parlants, es converteix en símbol de la identitat col·lectiva...* És per això que **tots els dictadors** quan han volgut reprimir un poble han començat pel tret diferenciador més representatiu: la llengua. El que no s'entén és per què persones –polítics i no polítics– que es diuen demòcrates també obren amb

la seva actitud de la mateixa manera que els dictadors. Què hi ha darrere?: ignorància, deixadesa, mala fe? Es la mateixa filosofia controladora de les dictadures, el fet de tenir agafats pel ganyot els pobles que volen ser lliures? Si és així què ha canviat? Mentrestant l'ús col·loquial de la llengua recula. Ja els va bé.

"La comunitat que perd la llengua pròpia, perd el vehicle de l'expressió genuïna dels seus orígens i del seu tarannà, i per tant, perd la identitat". Diu la frase tòpica, però no menys real.

Algú pot respondre que una comunitat sempre en té una o altra d'identitat, que no se'n queda mai buida. Es cert, una identitat pròpia és substituïda per una altra d'aliena. A això se'n diu colonització. És aquest el camí desitjable?

Hi ha molt pocs estats monolingües. Ja sigui per qüestions **polítiques, culturals o econòmiques** el contacte de llengües diferents és habitual al llarg de la història de la humanitat. Segons com hagi estat aquesta relació sovint ha suposat la **desaparició d'una de les dues llengües en contacte**: llengua cèltica, ibèrica, llatí, mossàrab... còrnic, dàlmata, manx... són llengües extingides.

Cap d'aquests processos no són neutres ni naturals, cap llengua no s'extingeix a si mateixa, cap poble no deixa la llengua pròpia perquè sí, ni cap llengua és, literàriament ni lingüísticament parlant, superior a una altra. **A Europa** actualment hi ha unes **cinquanta llengües**. Malgrat les societats democràtiques i malgrat reconèixer el valor que té el fet de preservar les cultures, encara hi ha llengües en perill d'extinció imminent. **Al món en sobreviuen encara unes 4.000**, moltes amb el mateix procés de **minorització i posterior extinció**. Cal tenir present, però,

que amb la mort d'una llengua també mor- com dèiem- una manera d'entendre el món i per tant s'entra en un procés d'**empobriment cultural** que no tardarem a lamentar.

En general el coneixement d'altres llengües és **un factor enriquidor** de les relacions personals i culturals entre pobles diferents, perquè si entenem una llengua podrem apreciar encara més la riquesa, originalitat i **tarannà d'aquella cultura, passarem de ser espectadors passius a agents dinamitzadors des del mateix vehicle de comunicació**. Cada poble té el dret inalienable d'expressar-se des de la seva llengua. Per això el coneixement de llengües hauria de contribuir al diàleg des de la diferència enriquidora i des del respecte. I això és fàcil si entenem que **cada llengua hauria de ser l'amfitriona dins de la seva pròpia comunitat** i tant les autoritats com els ciutadans ho haurien de fer viable. Tanmateix és l'única manera de demostrar que és viva i útil.

Ens separen 25 anys de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya (1979). Les recents trobades a **Miravet** dels polítics catalans treballen per trobar els punts que hauran de regir el Nou Estatut, entre els quals hi haurà –a part de la manera de recaptar i distribuir els impostos des de Catalunya- com es resoldrà l'objectiu d'assolir quotes de poder més elevades, sabedors com són que, d'aquests aspectes, en depenen d'altres.

Si més no, després de crear un marc legal favorable (Estatut, Llei de Normalització i Nou Estatut) i de proclamar i reconèixer la unitat de la llengua a nivell Europeu, ens faltará encara –per tal de modificar els baixos índex d'ús de la llengua a què apuntava l'IEC- modificar, raonadament, l'actitud de molts parlants:

“ La implicació de la societat serà la clau de l'èxit de qualsevol procés de normalització. Aquest procés passa per modificar hàbits i rutines, prejudicis i manipulacions de tota mena. El cert és que res ni ningú no poden substituir l'esforç i

la decisió dels parlants d'una llengua per convertir-la en instrument central de les seves comunicacions i contribuir d'aquesta manera a veure i entendre la diversitat humana i a valorar aquesta diversitat com un factor de gaudi i d'enriquiment social i cultural.”(2)

Carme Junyent, eminent sociolingüista, ha comparat, encertadament, la pèrdua de llengües i cultures amb la creixent desertització i pèrdua de biodiversitat planetàries. Es fa valdre en aquest sentit la filosofia utilitarista, consumerista i globalitzadora en detriment de la salut del planeta i de la riquesa de la diversitat biològica: és la dictadura del diner i del poder. Si aquesta filosofia la traslladem al camp lingüístic i cultural tenim el mateix paisatge. No oblidem que sempre hi haurà una llengua i una cultura més fortes que poden engolir-ne d'altres. Assistirem mansament a la depredació-colonització de llengües i cultures o farem valdre la filosofia del seny i el respecte? El futur en tots aquests aspectes, depèn de nosaltres. Ara, avui, aquí mateix estem fent història.

Notes

(1) **SIGUAN, M:** *L'Europa de les llengües*

(2) **BADIA, J; COMET, Cinta:** *Llengua catalana 1*, Ed. Castellnou, Barcelona, abril del 2000 pàg. 135.

Textos de sociolingüística d'interès:

TUSÓN, Jesús : *Mal de llengües*, Ed. Empúries

VALLVERDÚ, Francesc: *El fet lingüístic com a fet social*, Ed. 62 Llibres a l'Abast.

NINYOLES, Rafael L. *Idioma i prejudici*, Ed. Moll, col·lec. Quaderns 3 i 4

SERRANO, Sebastià: *Lingüística i qüestió nacional*, Col·lec. Quaderns 3 i 4

JUNYENT, Carme: *Les llengües del món*, Barcelona 1993

Plataforma per la llengua. Adreça electrònica: www.estelnet.com/plataforma

HISTÒRIA D'UNA PETITA HISTÒRIA (i IV)

Adolf Costafreda

(ara fa trenta anys)

Com hem anat dient en els tres escrits anteriors, encara que el local fos d'esbarjo, també hi fèiem conferències, però no actes culturals com cursets o assajar música, per exemple. Per esmenar aquesta mancança, el gener de 1976, vam llogar la casa que l'Antoni Garròs té al carrer del Castell Núm. 23, aquesta casa que fins llavors havia estat una granja de porcs la part de baix i de pollastres la part de sobre, va caldre, abans de tot, netejar i posar en condicions. Allí es va traslladar la petita biblioteca que teníem i s'hi va començar a fer activitats: lectura de poesies, cursets de solfeig, de història de Catalunya i de llengua catalana, entre altres. Al mes de novembre del mateix any, aquell edifici va ser donat d'alta, al Govern Civil com a seu oficial de l'Agrupació Cultural **La Femosa** tot i que la sala de cal Tomàs va seguir activa un any més.

Al 1976, el diari Avui, va obrir una subscripció popular per a fer un monument al president de la Generalitat Francesc Macià. Per aquest motiu, a **La Femosa**, en vam obrir una altra per a contribuir, en la nostra mesura, a la realització d'aquest monument. En total vam recollir 3.000 pessetes les quals van ser trameses a l'esmentat diari. Aquesta quantitat pot semblar irrisòria, però hem pensar que eren altres temps i que, molta gent només hi va participar amb una donació de 25 o 50 pessetes. En aquelles dates s'havia posat de moda fer samarretes amb el nom de grups o pobles. A **La Femosa** també en vam voler fer una. Per fer-la vam triar un dibuix de l'Isidre Drudis Bellmunt, el qual havia guanyat el concurs de dibuixos infantils que l'Ajuntament havia organitzat per omplir el dia de la festa de la Vellesa d'aquell any (aquesta festa, llavors, es feia per homenatjar els avis del poble que tenien 80 i més anys). El dibuix ens havia agradat molt i ens va semblar idoni per la nostra samarreta, però hi havia un problema; el dibuix, com gairebé tots els dibuixos infantils, estava ple de colors els quals li donaven molta vistositat. Fer la samarreta amb un sol color (com era costum) perdia tota la gràcia, però posar-hi més colors resultava molt car. La cosa anava d'aquesta

manera: La serigrafia Bosch que és la que ens les va fer, posava la samarreta blanca a un preu de cent pessetes, la planxa per estampar el color mil i, estampar el color a cada samarreta vint-i-cinc. Això volia dir que (suposant que n'haguéssim fet 100), el preu de cada samarreta valia de cost 135 pessetes. Quan es va presentar als socis aquest projecte hi van estar d'acord, però, per a fer-la més atractiva, els socis hi van voler més colors i, per aconseguir-ho, van sortir socis voluntaris a pagar de la seua butxaca una planxa cadascun. En total, doncs, a la samarreta s'hi posarien 6 colors; roig, negre, groc, verd, blau i marró. D'aquesta manera, el preu de cost de cada samarreta va sortir per 225 pessetes i la vam posar a la venda a un preu de 250. Molt cara, comparant-la amb el preu d'altres samarretes. En total se'n van fer, en dues tongades, vuitanta. Els temps canviaven i, a l'octubre de 1977, ja va ser possible (ara sense cap impediment) tornar a editar la revista **La Femosa**, la qual, com tots sabeu, s'havia deixat d'editar al maig de 1973 per imperatius legal. Curiosament, la primera revista d'aquesta segona època, se li va posar el número 1 (aquesta que teniu a les mans ja porta el número 213) i no el número 31 que és el que li corresponia si s'hagués tingut en compte els 30 números anteriors o de la primera època.

COMES VAACABAR LA HISTÒRIA

Si heu seguit el relat d'aquesta petita història, tindreu present l'eufòria del seu començament i de l'engrescament de tots els que ens hi vam implicar. Va estar una experiència que no oblidarem i que, d'alguna manera, ens va marcar en la manera de fer i de portar els nostres diferents locals socials. En les nostres respectives seus, tan al Castell, 23, com al carrer dels Gallart, 7. En tots dos casos hi hem seguit tenint un bar on ningú serveix i ningú cobra. Cadascú s'ha de servir i pagar ell mateix i sense que ningú controlï a ningú.

De l'engrescament del començament es va anar passant a una rutina. Al cap dels dos primers anys de l'experiència, alguns joves es van anar

cansant de fer de *setmanes*, altres van anar a fer el servei militar, d'altres van començar a festejar i els caps de setmana, sobretot els diumenges, els era com un càstig quedar-se al servei del local. Per evitar aquest desànim creixen, es va fer una mena de noves *setmanes*, ara el que feien setmana només ho feien de dilluns a dissabte. Els diumenges només se n'hi quedava un, cada diumenge diferent. Això va rutllar durant uns quants mesos. Per un altre costat, paral·lelament a aquest cansament, hi va haver una baixada del funcionament del local. No venia tanta gent jove com en el començament, el billar i el tennis taula va deixar de ser un reclam... En fi, s'havia acabat un cercle i continuar-lo hauria estat un error. Encara que no tothom estava d'acord a plegar (hi va haver moltes discussions per a fer-ho), al cap i la fi ja teníem un altre local obert per a fer altres activitats i ja havíem començat altre cop a editar aquesta revista i, sense *cal Tomàs* ens podíem dedicar a millorar-la cada cop més. A finals de l'any 1977 van tornar les claus al Bep Oró i ens vam dedicar de ple a fer funcionar el local que, des del novembre de l'any anterior ja havia estat d'alta com a seu de la nostra entitat. Malauradament,

el local del carrer del Castell era molt petit i no hi podíem instal·lar el billar que teníem de propietat, el qual ens el vam haver de vendre. Les altres eines, com la nevera, la cafetera i el televisor encara ens van acompanyar molts anys.

BOSCH

Banderines, Dorsales,
Camisetas, Chandalls,
Grabados sobre metales,
Adhesivos, Medallas,
Trofeos, Insignias,
Llaveros

Cap. Massip, 1, 3.º 2.º
T 211968
LERIDA

19-7-75

Serigraf

Nº 01311

Sr. D. *La Femosa Potencia Lrid* Debe:

CONCEPTO	Precio	Pesetas	Cts.
6 Pantallas	1000	6000	-
360 Impresiones	25	9000	-
60 Camisach	80	5000	-
		<u>21000</u>	

Poalat
Bep

REBUT de Artes de l'Agrupació Cultural "La Femosa"
la quantitat de pessetes Tres mil

import de APORTACIÓ PRO-MONUMENT MACIÀ

Barcelona, 21 de febrer de 1977

AVUI

PTES. 3000

GOBIERNO CIVIL
DE
LÉRIDA

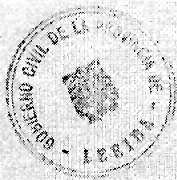
Sección de Administración Local y Coordinación

Fecha: 19-11-76
Negdo: 11.12
Núm.: 19571
N/Ref.:
S/Ref.: Fecha 4 actual.

Asunto: Cambio Domicilio Asociación.

Visto su escrito referenciado, en el que comunica a este Gobierno Civil, el nuevo domicilio de esa Asociación, en Carrer del Castell nº 23, de Artesa de Lérida, se le participa que se ha tomado nota del citado cambio en el Registro Provincial de Asociaciones.

Dios guarde a V.
EL GOBERNADOR CIVIL,
El Secretario General del Gobierno Civil

Sr. Presidente de la Asociación "Agrupación Cultural La Femosa". - Carrer del Castell nº 23.
ARTESA DE LERIDA.

Instalaciones Eléctricas - Bobinajes y Fontanería
José Gallart Bonastre
NUEVA, 10 Tel. 108
ARTESA DE LERIDA

Sr. D. La Femosa
Calle:
Población: Artesa de Lérida

Fecha
23 Julio 75

Vencimiento

Factura n.º
8

Cantidad	CONCEPTOS	Precio	PESETAS
	<u>Cuenta de TV en color.</u> <u>Vanguard</u>		<u>1000.</u>
	<u>J. Gallart</u>		

VISITA DEL PROFESSOR JOAN ORÓ A ARTESA L'ANY 1972 (I)

Josep Gallart

“*Venim de pols d'estels i en pols d'estels ens convertirem. Hem de ser humils, ja que la vida ve de molècules molt senzilles*” (Joan Oró).

El passat dijous 2 de setembre va morir a Barcelona, als 80 anys, l'eminent bioquímic lleidatà Joan Oró. Tots els mitjans de comunicació del país es van fer ressò de la notícia i els diaris del dissabte publicaven àmplies biografies d'aquest català universal.

En Joan Oró va nàixer a Lleida el 26 d'octubre de 1923, fill d'una família menestral, el seu pare era forner, la seva infància i adolescència van transcórrer a Lleida en els anys de la República i la Guerra Civil, on va estudiar als Maristes. Des de ben jove es va interessar per l'univers i l'origen de la vida i finalitzada la Guerra Civil, l'any 1942 entra a la Universitat de Barcelona per cursar la carrera de Químiques, que va acabar l'any 1947. Un any després es va casar amb Francesca Forteza de les Borges Blanques amb qui va tenir quatre fills. Però en l'Espanya de la postguerra no hi havia massa opcions per un químic novell i per subsistir ha de treballar al forn familiar. Joan Oró no es conforma a fer sempre de forner, vol acabar el doctorat i dedicar-se a la investigació. Escriu a diverses universitat i centres d'investigació nord-americanes explicant la seva situació i finalment l'admeten com a doctorant en enginyeria química al *Rice Institut* de Houston, on s'incorpora el 1952. Marxa tot sol cap als Estats Units, i no serà fins al 1957 quan es podrà reunir de nou amb la seva família. Aquest és un període difícil en la seva vida, de renúncia, de sacrifici, de treball i d'adaptació a un nou país. Quatre anys més tard es doctora al *Baylor University College* i entra com a professor de la Universitat de Houston.

El moment cabdal en la seva carrera es produeix el Nadal de 1959, quan descobreix la síntesi de l'adenina a partir del cianur d'hidrogen, descobriment que va publicar a la prestigiosa revista *Nature*, juntament amb un altre article en què proposava que van ser els cometes que impactaven contra la Terra els que hi van originar la vida, aquests articles li van

valer el reconeixement en els àmbits científics i també que la NASA, el 1963, el convidés a col·laborar en els seus projectes espacials, en els quals va participar primer en el programa *Apolo* i després en el *Viking*. El seu treball en aquest programes va tenir una doble funció, primer va dissenyar els aparells d'anàlisi molecular que viatjaven en les naus i després va analitzar les mostres portades del primer viatge humà a la Lluna (1969) i més tard de Mart (1976). L'anàlisi de les mostres d'aquest planeta li van fer plantejar la hipòtesi que a Mart no hi havia vida, contradient altres científics que sostenien la teoria contrària.

La participació d'en Joan Oró en aquest projectes significà que fos conegut a nivell mundial. Aquest reconeixement provoca que s'intenti que torni a treballar i investigar a Catalunya, tasca en els quals hi participen Mayor Zaragoza i Samaranch. Oró no refusa aquesta invitació i l'any 1971 treballa a la Universitat Autònoma de Barcelona i el 1975 al *Centre Superior d'Investigacions Científiques*, però sempre torna a Houston, potser per què al nostre país disposava de pocs mitjans.

El 1980 retorna a Catalunya per col·laborar en els nous plans de desenvolupament energètic, en l'estudi de fonts alternatives d'energia, per treballar com a professor de la Universitat Autònoma de Barcelona i com a director de l'Institut de Biofísica i Neurologia, tot i que conserva la seva càtedra a Houston. Aquell mateix any és elegit diputat pel Parlament de Catalunya, on va formar part de diverses comissions de treball.

Després d'aquesta etapa al nostre país, va continuar els seus treballs com a professor a Houston i com a membre de diversos comitès d'investigació de la NASA.

Un cop jubilat, el 1994, va retornar al nostre país on va impulsar la construcció d'un observatori astronòmic al Montsec. Va crear una fundació que ha organitzat diverses trobades científiques a Lleida i va treballar els darrers anys de la seva vida com a ambaixador de la ciència. El passat 10 de juliol el president

de la Generalitat de Catalunya, Pascual Maragall, li va lliurar la Creu de Sant Jordi, en una visita al seu domicili particular.

En relació al professor Joan Oró he de dir que conservo un gran record de la visita que va fer al nostre museu i a les pintures rupestres d'Alfés, la qual va tenir lloc el dijous 30 de juny de 1972. Aquestes pintures havien estat descobertes per l'Adolf el dia 11 de maig d'aquell any, troballa que, el dimecres 7 de juny, vàrem comunicar al delegat de Belles Arts de Lleida i el divendres 23 de juny el diari *La Mañana* de Lleida, publicava la notícia, signada per Josep Piñol, en primícia, la qual fou recollida en dies posteriors per altres mitjans de comunicació. Segons sembla, la notícia d'aquest descobriment va despertar la curiositat del professor Joan Oró, que llavors impartia un curs de postgrau de bioquímica a la Universitat Autònoma de Barcelona, per visitar les noves pintures i també les del Cogul, que no coneixia. A través de l'Ajuntament d'Artesa es va posar en contacte amb el membre del *Grup de Recerques de La Femosa* i entre tots vàrem organitzar la visita. La visita del professor Joan Oró fou tot un esdeveniment pel nostre poble. Cap a migdia, quan va arribar, un nombrós grup persones

l'esperàvem a l'ajuntament, hi havia totes les autoritats locals, els membres del *Grup de Recerques Arqueològiques de la Femosa*, els arqueòlegs de l'*Institut d'Estudis Ilerdencs*, periodistes i altres persones que el volien conèixer i saludar. A dos quarts d'una va arribar a l'ajuntament acompanyat de la seva esposa. Després de les presentacions i salutacions, vam anar a visitar les pintures d'Alfés; la comitiva estava formada per deu cotxes. Després vàrem visitar les pintures rupestres del Cogul i de tornada es va realitzar una detallada visita del museu.

Recordo que em va captivar la gran senzillesa i humanitat del professor Oró, també la seva conversa i em va impressionar l'interès amb què escoltava les explicacions sobre les pintures i les peces del museu. D'aquesta visita en conservem un exhaustiu reportatge fotogràfic, realitzat per Joan Antoni Iglésias i Baqueró, el qual volem presentar per recordar aquest esdeveniment.

El dia següent diversos diaris de Lleida i Catalunya publicaven amplis articles sobre la visita a Artesa i al nostre museu de l'eminent científic, la qual va representar una bona contribució per què el nostre museu fos conegut arreu del país.

El professor Joan Oró saluda a Joan Antoni Iglésias, autor del reportatge fotogràfic de la visita

Alguns membres del Grup de Recerques Arqueològiques de la Femosa el dia de la visita del professor Joan Oró, en una sala del museu

(El reportatge de la visita continuarà en el pròxim número)

TELÈFONS I HORARIS D'INTERÈS

Ajuntament: 973 167162

Assistent social: dimecres alterns, 973 167315

Correus: dilluns a divendres, 8-10 h, dissabte 8-9 h

Farmàcia: 973 167204

Biblioteca: dimarts i dijous de 6 a 8 de la tarda

La Femosa 973 167874

Adreça electrònica: lafemosa@artesa-de-
lleida.xctl.net

Metge: 973 167291

Metge urgències: Dies feiners: 15 h – 8 h i els
festius tot el dia, 973 142029 / 973 142033

Museu: Hores convingudes (Ajuntament)

Taxi: 973 167325

Horari dels autobusos que paren a Artesa				
LLEIDA a ARTESA			ARTESA a LLEIDA	
De dilluns a divendres				
11 h		Matí	7 h 10 min	
12 h			8 h	Cogul
13 h 15 min	Albagés - Cogul			8 h 20 min ESO
			9 h 40 min	
			12 h 10 min	
3 h	Durant el curs	Tarda	3 h 30 min	
4 h	Durant el curs		4 h 15 min	Cogul
6 h 30 min			4 h 30 min	
7 h 30 min	Albagés - Cogul			
8 h 30 min				
dissabte				
11 h		Matí	8 h 10 min	
12 h			9 h 45 min	
13 h 15 min			12 h 10 min	
7 h 30 min		Tarda	4 h 30 min	

SOLUCIONS ALS MOTS ENCREUATS

HORIZONTALS

1. Cupressàcies. 2. Olier. Udol. U. 3. Recipiendari. 4. Ema. Uts. Imam. 5. Sàndal. Fa. Da. 6. L. II. Estirin. 7. Instar. Gascó. 8. Asil. Altaic. 9. Apoderar. UM. 10. Cos. Gust. Vet. 11. El. Fresar. Nu. 12. Rs. Decapant.

VERTICALS

1. Corelli. Acer. 2. Ulema. Nàpols. 3. Picadissos. 4. Rei. Nítid. FD. 5. Aspre. Alegre. 6. S. Resti. Ruc. 7. Sueu. S. Cassa. 8. Adn. Patriota. 9. Codifica. Ra. 10. Mali. RSTUV. N. 11. E. Radialment. 12. Suimanga. Tu.

Edita l'Agrupació Cultural
La Femosa,
carrer dels Gallart, 7.-
25150. Artesa de Lleida.

Aquesta publicació local
rep el suport de:

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

INSTITUT
D'ESTUDIS
ILERDENCs

Fundació Pública de la Diputació de Lleida

Ajuntament
d'Artesa de Lleida.

*Quan embolcallat per la tradició,
una fe rànica i una dolça melangia,
arriba el Nadal dins el so d'una cançó
que en coneixem de sempre la melodia,
pensem que el nostre entorn se'n fa ressó
i canvia sobtadament de fesonomia.*

*Volem un altre món el qual creiem possible,
Ara, aquests dies, que tothom parla de pau.
Pampalluguegen els llums en la nit tangible
d'esperança i por que l'esperança no sigui un frau.*

*Aquest neguit que dins nostre es mou
és com una llumeta de confiança encesa
per desitjar-vos, des d'aquí a Artesa,
un Bon Nadal i un Felis Any Nou.*

*Bon Nadal i Felis Any Nou
La redacció de La Femosa.*

*Artesa de Lleida,
Nadal del 2004*

